

Farkas Ágnes

okl. táj-és kertépítész mérnök, favizsgáló és faápoló szakmérnök
táj- és kertépítészeti, parképítési és zöldfelület fenntartási igazságügyi szakértő, nysz. 007774

FAVIZSGÁLATI SZAKVÉLEMÉNY

Budapest, VII. ker. Nefelejcs utca
Dembinszky és Damjanich utcák közötti szakaszán
élő 23 db fára vonatkozóan

Megbízó:
Budapest Főváros VII. kerület Erzsébetváros Önkormányzata
Városüzemeltetési Iroda
1073 Budapest, Erzsébet krt. 6.

Jelen szakvélemény 8 számozott oldalt tartalmaz és
23 db favizsgálati adatlap mellékletet.

Készült elektronikus példányban.

Kapják:
- megbízó – hitelesített e.dokumentum
- szakértői adattár

Göd, 2023. október 30.

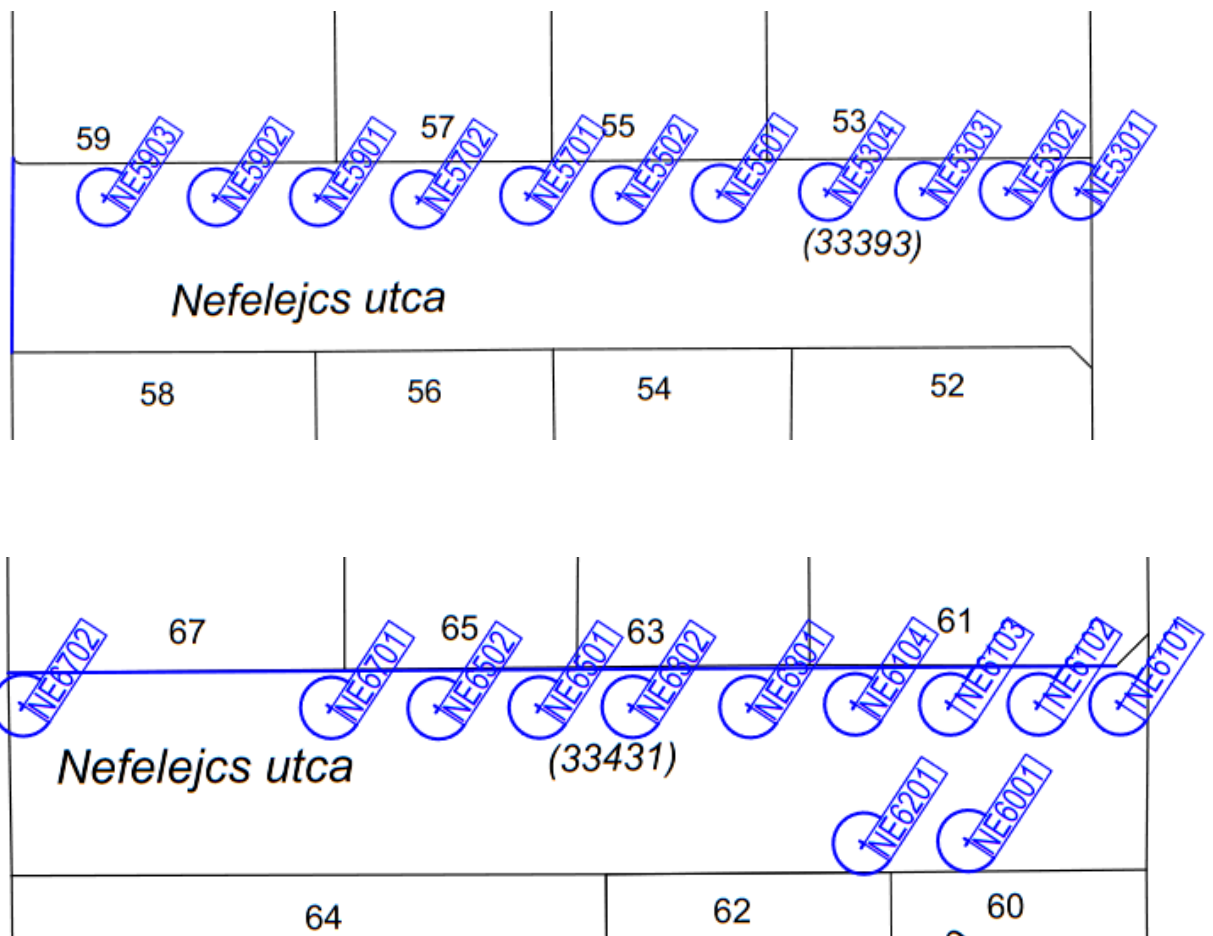
Budapest Főváros VII. kerület Erzsébetváros Önkormányzata zöldfelület fejlesztési tervei között szerepel Budapest, VII. Nefelejcs utca Dembinszky és Damjanich utca közötti zakaszának átépítése. Az Önkormányzat megbízásából az S-Tér Kft.-t készíti a zöldfelület-fejlesztés koncepció, engedélyezési és kiviteli terveit, ehhez kapcsolódóan vizsgáltam meg az érintett fákat, melyet az Önkormányzat Városüzemeltetési Irodája rendelt meg. A 2023. szeptember 27-én lefolytatott terepi adatgyűjtést követően elemeztem és értékeltem a 23 fa jelenlegi állapotát, a szakvéleményt a megbízók, tervezők, a kerületi főkertész és alpolgármester elé terjesztettem. Ezt követően született meg a döntés arról, hogy a környezet rekonstrukció során az előregedett, rossz állapotú fák cseréje lenne ésszerű, egy új, esztétikailag és vitalitásban is perspektivikus fasorra.

A szakértői tevékenységem ezt követően a fakivágási engedély kérelem mellékletét képező dokumentáció összeállítása volt, melyet a fás szárú növények védelméről szóló Budapest Főváros VII. kerület Erzsébetváros Önkormányzata Képviselő-testület 37/2015. (X.30.) önkormányzati rendeletében előírtaknak megfelelően végeztem el.

Fentiek alapján terjesztem elő igazságügyi kertészeti szakértői, minősített favizsgálói szakértői véleményemet.

Helymeghatározás

A vizsgált fákat az Erzsébetvárosi Fakataszter tartja nyilván, ugyanezt a sorszámot alkalmaztam, a fák helye a Fakataszter 7. sz. helyszínrajzán azonosíthatók:

Terepi adatgyűjtés, vizuális favizsgálat

A teljeskörű vizuális vizsgálat során rögzítettem a törzs átmérőt, korona átmérőt a törzs és fa magasságot méterben.

A fa egyes részeinek állapotát, a gyökér, törzs, korona állapot és életképesség értékeit az un. „Radó-módszer” és MFE ajánlás szerinti határoztam meg:

Gyökér vizuális osztályozás - A	osztályzat
Láthatóan fejlett gyökérzet, optimális termőhelyen	5
A gyökérzet fejlődése kismértékben gátolt, elfogadható termőhelyen	4
A gyökérzeten látható károsodások, csekély hibákkal rendelkező termőhelyen	3
Gyökérzet erős felszíni károsodása, jelentősen kedvezőtlen termőhelyen	2
A gyökérzet erős, legalább 50 %-os károsodása, nagyon rossz feltételekkel rendelkező termőhelyen	1

Törzs vizuális osztályozás - B	osztályzat
A törzs nem károsult	5
Kisméretű károsodás (néhány felszíni seb)	4
A törzs egyértelmű károsodása (néhány felszíni seb és rothadási helyek)	3
A törzs erős károsodása (több nagyfelületű vagy mély rothadási seb, korhadások)	2
A törzs előrehaladottan károsult, elhalt, korhadt (oly mértékben, hogy statikai vagy tápanyag ellátási funkcióját nem képes ellátni)	1

Korona vizuális osztályozás - C	osztályzat
A korona formája (a fajra jellemzően) ép, a lombvesztés nem haladja meg a 10 %-ot	5
A lombvesztés 11-25 % közötti	4
Jelentős a lombvesztés, 26-50% közötti	3
Erős koronakárosodás, 50% fölötti	2
Elhalt korona, teljes lombvesztés	1

Életképesség értékelése – D	osztályzat
A fa kitűnő állapotban van	5
Beavatkozással még hosszú ideig megtartható	4
A fa a termőhely által meghatározott életkor előtt lecserélendő	3
Egy évtizeden belül lecserélendő	2
Sürgősen lecserélendő állapota vagy károkozás lehetősége miatt (baleset vagy építmény-rongálás veszélye)	1

Az állapot mutatót a fenti osztályozás szerint végzett adatgyűjtést követően a szakmai ajánlás szerinti módszerrel számoltam ki, $((A+B+C+D)-4)/16$, százalékban kifejezve.

A kockázat arányos megtarthatósági mutató százalékban kifejezi a vizsgált fa viszonyított értékét egy ugyanolyan méretű, életkorú egészséges és biztonságos fafajú egyedhez képest. Az állapot mutató értékét használjuk fel a számításhoz, ezt módosítja a fa elhelyezkedése, környezete, élőhelye és környezetre gyakorolt veszélyeztetése a következő képlettel:

$\text{állapot mutató} \times \text{elhelyezkedés} \times \text{környezet} \times \text{élőhely minősége} \times \text{veszélyeztetés}$

A számításhoz alkalmazott szorzók a Magyar Faápoló Egyesület szempontja szerint:

Fa elhelyezkedés	magyarázat	szorzó
Park/Erdő		1
Fasor		0,95
Szoliter		0,9

Környezeti elhelyezkedés

Természetes	A fa természetes környezetben van.	1
Természet közeli	A fa környezete természet közeli állapotban van.	0,95
Kissé terhelt	A fa környezetében néhány (1-2) épített elem van.	0,9
Terhelt	A fa környezetében több (3-5) épített elem található.	0,85
Nagyon terhelt	A fa környezetében sok (5-nél több) épített elem található.	0,8
Élőhely minősége		
Kiváló	A fa élőhelyi adottságai kiválóak	1
Jó	A fa élőhelyi adottságai jók	0,95
Még megfelelő	A fa élőhelyi adottságai még megfelelőek	0,9
Rossz	A fa élőhelyi adottságai rosszak	0,85
Nagyon rossz	A fa élőhelyi adottságai nagyon rosszak	0,8

Veszélyeztetés

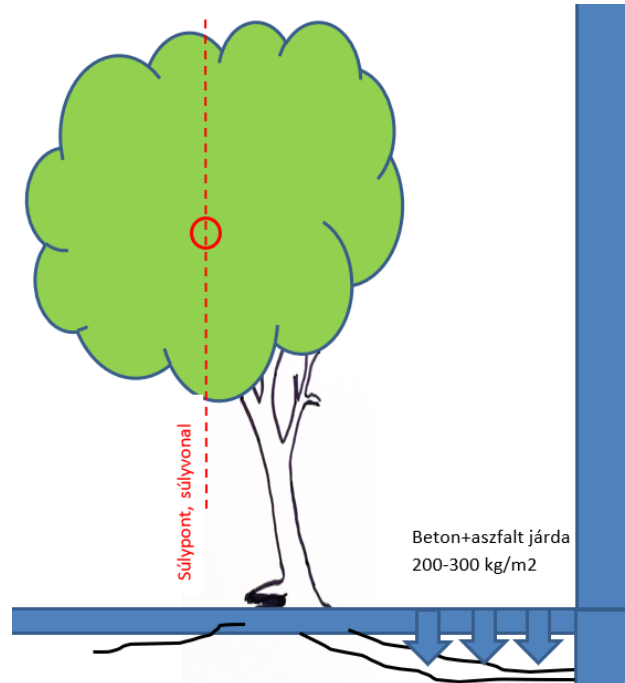
Nem veszélyeztet	A fa a környezetére nem jelent veszélyt.	1
Esetenként veszélyeztet	A fa a környezetére esetenként veszélyt jelenthet.	0,95
Időszakosan veszélyeztet	A fa a környezetét időszakosan veszélyeztetheti.	0,9
Gyakran veszélyeztet	A fa a környezetét gyakran veszélyezteti.	0,85
Egyértelműen veszélyeztet	A fa a környezetére egyértelmű veszélyt jelent.	0,8

Forgalmas közterületen azoknak a fáknek a megtartása, melyek megtarthatósági mutatója nem éri el a 20%-ot, igen kockázatos, ezért cseréjük javasolt, különösen abban az esetben, ha a tervezett közterület rekonstrukció erre keretet ad.

A terepen gyűjtött adatokat és az azokból számított értékeket, a fényképeket a 23 db mellékletként csatolt favizsgálati adatlap dokumentálja.

Elemzés, értékelés, beavatkozási javaslat

A fák statikai helyzetét elemezve megállapítható, hogy azok a fény hiányában és a szűk térszerkezet miatt oldalirányba nőttek. A koronájuk magasan kezdődik, mert a troli légvezetékek miatt a törzset feltisztították az úrszelvény biztosítása érdekében. Ennek ellenére egyensúlyi szempontból a fák stabilnak tekinthetők, mert a növekedésük során "bekalkulálták" azt a súlyt, amit a beton építmények jelentenek a húzott oldalon, amivel a magasan lévő és külpontos korona súlya nem billenti ki, ahogy az ábra szemlélteti:

Statikailag a fák egyik végén befogott tartóként modellezhetők, tehát ha a járda rekonstrukció során a burkolat szerkezet jelentősen változik, azaz az 1 m²-re jutó súly csökken, abban az esetben a fák elvesztik azt az ellensúlyt, ami most megakadályozza a kidőlést, ezért a fák koronáját is radikálisan csökkenteni kell, hogy a forgató nyomaték is arányosan kisebb legyen, ezzel kerülhető el a fák kidőlésének lehetősége.

A tervezett rekonstrukció a fák statikai védőzónájában zajlik, a burkolat bontásakor a gyökérzet sérülése, elvágása nem kerülhető el. A gyökér méret redukció arányában csökken a fa felszívó kapacitása, kisebb lombfelülete tud ellátni tápanyaggal, a hajtás elhalás elkerülése miatt a fa lomb felületét is csökkenteni kell, tehát nem csupán a statikai egyensúly megőrzése miatt kell a korona visszavágásokat elvégezni.

Fenti okok miatt a fák a jelenlegi értéküket veszítik el, egyrészt esztétikai szempontból lenne az utcakép kedvezőtlen, másrészt a korona visszavágás felgyorsítaná a fák hanyatlási folyamatát. Két példa a korona szükséges egyensúlyi visszavágására:

A terepi adatgyűjtés során kiderült, hogy a fák már hanyatló életfázisban vannak, nemcsak a koruk és a kedvezőtlen városi körülmények miatt, de a fafajra jellemző kéregtrák betegség is megtámadta a legtöbb egyedet.

A *Nectria* sp. egy sok gazdaság kórokozó, a fertőzés a kéreg alatt indul, így korai stádiumban eleinte nem látható, majd a kéreg a szijácsig felreped, leválik, ekkor már megfigyelhető, de a kóros folyamat irreverzibilis. A kallusz gyűrűnél a gomba gyorsabban növekszik, ezért azt elpusztítja, koncentrikus körök figyelhetők meg. Az ovális seb nem gyógyul be, nem kezelhető, és idővel nemcsak a károsodott rész, de az egész fa elhal.

Amennyiben a környezet átalakítása elmarad, a fák még néhány évig rendszeres felülvizsgálattal és szakszerű faápolással életben tarthatók, de hosszú távon mindenképp meg kell tervezni a teljes fasor cseréjét.

Az érintett 23 fa jelenlegi állapotának összefoglaló táblázata a mellékletben lévő adatlapok alapján:

Azonosító	Latin név	törzs átmérő	általános állapot	megtarthatóság
NE5301	<i>Styphnolobium japonicum</i>	60	44%	21%
NE5302	<i>Styphnolobium japonicum</i>	35	25%	12%
NE5303	<i>Styphnolobium japonicum</i>	20	63%	30%
NE5304	<i>Styphnolobium japonicum</i>	45	31%	15%
NE5501	<i>Styphnolobium japonicum</i>	50	38%	18%
NE5502	<i>Styphnolobium japonicum</i>	35	56%	27%
NE5701	<i>Styphnolobium japonicum</i>	45	44%	21%
NE5702	<i>Styphnolobium japonicum</i>	45	56%	27%
NE5901	<i>Styphnolobium japonicum</i>	55	31%	15%
NE5902	<i>Styphnolobium japonicum</i>	55	31%	15%
NE5903	<i>Styphnolobium japonicum</i>	50	25%	12%
NE6001	<i>Styphnolobium japonicum</i>	30	75%	36%
NE6101	<i>Styphnolobium japonicum</i>	50	31%	15%
NE6102	<i>Styphnolobium japonicum</i>	65	44%	21%
NE6103	<i>Styphnolobium japonicum</i>	40	44%	21%
NE6104	<i>Styphnolobium japonicum</i>	45	56%	27%
NE6201	<i>Styphnolobium japonicum</i>	30	6%	3%
NE6301	<i>Styphnolobium japonicum</i>	50	38%	18%
NE6302	<i>Styphnolobium japonicum</i>	50	63%	30%
NE6501	<i>Styphnolobium japonicum</i>	20	44%	21%
NE6502	<i>Styphnolobium japonicum</i>	8	88%	43%
NE6701	<i>Styphnolobium japonicum</i>	10	88%	43%
NE6702	<i>Acer campestre</i>	10	69%	33%

NE5301	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. Ennek következtében a fa megtarthatósági mutatója 18 % lesz, közterületen kivágása, cseréje javasolt.
NE5302	A sérült, korhadt törzs nem kezelhető, nem sokáig tudja a szintén korhadt vágú koronát biztonsággal megtartani, közterületen a fa megtartása még akkor sem javasolt, ha nem lesz burkolat rekonstrukció. Kivágás és pótlás a tájépítészeti tervek szerint.
NE5303	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. A fa elveszíti esztétikai és ökológiai értékét, életképessége csökken, megtartása csak évenkénti felülvizsgálattal javasolt.
NE5304	Az alákorhadt és nectriás törzs nem kezelhető, nem sokáig tudja a jelentős súlyú koronát biztonsággal megtartani, közterületen a fa megtartása még akkor sem javasolt, ha nem lesz burkolat rekonstrukció. Kivágás és pótlás a tájépítészeti tervek szerint.
NE5501	A gyökérnyaki terpeszben a törzs kezd alákorhadni, ez faápolással nem kezelhető, a jelentős súlyú koronát nem fogja sokáig biztonsággal megtartani, a fa megtartása még akkor sem javasolt, ha nem lesz burkolat rekonstrukció. Kivágás és pótlás javasolt.
NE5502	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. A fa elveszíti esztétikai és ökológiai értékét, életképessége csökken, megtartása csak évenkénti felülvizsgálattal javasolt.
NE5701	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. Ennek következtében a fa megtarthatósági mutatója 18 % lesz, közterületen kivágása, cseréje javasolt.
NE5702	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. A fa elveszíti esztétikai és ökológiai értékét, életképessége csökken, megtartása csak évenkénti felülvizsgálattal javasolt.
NE5901	A korhadt vágúak nem kezelhetők, törés veszélyesek, közterületen a fa megtartása még akkor sem javasolt, ha nem lesz burkolat rekonstrukció. Kivágás és pótlás a tájépítészeti tervek szerint.
NE5902	A sérült törzs nem kezelhető, nem sokáig tudja a koronát biztonsággal megtartani, közterületen a fa megtartása még akkor sem javasolt, ha nem lesz burkolat rekonstrukció. Kivágás és pótlás a tájépítészeti tervek szerint.
NE5903	Súlyosan fertőzött törzs, vágúak szakszerű beavatkozással sem kezelhetők. Közterületen a fa megtartása még akkor sem javasolt, ha nem lesz burkolat rekonstrukció. Kivágás és pótlás a tájépítészeti tervek szerint.
NE6001	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. A fa elveszíti esztétikai és ökológiai értékét, életképessége csökken, megtartása csak évenkénti felülvizsgálattal javasolt.
NE6101	A törzs hosszanti repedése nem kezelhető, nem sokáig tudja a jelentős súlyú koronát biztonsággal megtartani, közterületen a fa megtartása még akkor sem javasolt, ha nem lesz burkolat rekonstrukció. Kivágás és pótlás a tájépítészeti tervek szerint.

NE6102	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. Ennek következtében a fa megtarthatósági mutatója 15 % lesz, közterületen kivágása, cseréje javasolt.
NE6103	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. Ennek következtében a fa megtarthatósági mutatója 15 % lesz, közterületen kivágása, cseréje javasolt.
NE6104	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. A fa elveszíti esztétikai és ökológiai értékét, életképessége csökken, megtartása csak évenkénti felülvizsgálattal javasolt.
NE6201	A törzs károsodása nem kezelhető, a másodlagos hajtásként létrejött korona lehasadhat, közterületen a fa megtartása még akkor sem javasolt, ha nem lesz burkolat rekonstrukció. Kivágás és pótlás a tájépítészeti tervek szerint.
NE6301	A gyökérnyaki terpeszben a törzs kezd alákorhadni, ez faápolással nem kezelhető, a fa jelentős súlyát a sérült gyökérnyak bizonytalan ideig fogja megtartani, a fa megtartása még akkor sem javasolt, ha nem lesz burkolat rekonstrukció. Kivágás és pótlás javasolt.
NE6302	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében. A fa elveszíti esztétikai és ökológiai értékét, életképessége csökken, megtartása csak évenkénti felülvizsgálattal javasolt.
NE6501	A burkolat átépítés a statikai védőzónán belül lesz, gyökérmetszés arányában kell a koronát visszavágni a statikai és élettani egyensúly érdekében, szinte semmi nem maradna belőle. A beavatkozást követően a megtarthatósági mutató 15 % lesz, közterületen kivágása, cseréje javasolt.
NE6502	Az ültetési hiba miatt csak akkor javasolt a megtartása, ha ugyanez a fafaj lesz az új fasorban, de faverem talajszintjét meg kell emelni. Fa fajváltás esetén átültetése javasolt, 2022-ben ültették, megfelelő előkészítéssel esély van rá, hogy parkterületbe átültetve életben maradhat.
NE6701	Fafajváltás esetén nem javasolt ennek az 1 db pagodafának a megtartása, sajnos az átültetést már nem viselné el, cseréje javasolt.
NE6702	Megtartása csak akkor javasolt, ha ezt lesz az új fasorban a fafaj. Váltás esetén nem javasolt megtartása, sajnos az átültetést már nem viselné el, cseréje javasolt. Ha nem lesz lecserélve, a törzs kezelése javasolt arbortape-el.

A 9 fa esetében **(pirossal jelölt sorok)** nem éri el a megtarthatósági mutató a 20%-ot, ezek kivágása mindenképp indokolt a kivitelezés előtt.

Azok a fák, melyek jelenlegi megtarthatósági mutatója 21 %, a kivitelezést követő korona visszavágás miatt már 20 % alatti eredményt mutatnának, így azokat is le kéne cseréni a kivitelezés során, ezek száma 5 db **(kézzel jelölt sorok)**.

A közterület rekonstrukciót követően a jelenlegi állományból 9 db fa tartható meg úgy, hogy a közterület használati biztonság érdekében a koronájukat visszakell vágni és a még hátra lévő néhány évükben rendszeres megfigyelést, ápolást igényelnek majd.

Az új fák mellett a csonkolt habitusú fák látványa a jelentős költségű közterület rekonstrukciót követően nem csak esztétikai szempontból lenne kedvezőtlen, de néhány év múlva cserélni kéne őket új fákra, ezért a beruházás észszerűségét is megkérdőjelezné.

A rekonstrukció előtt a 22 db fa kivágását, cseréjét javaslom, egy tavaly ültetett fa esetében pedig fa faját váltás lesz a fasorban az átültetést javaslom. A fák pótlása ugyanezen az utca szakaszon a közmű egyeztetés, a tájépítész kiviteli tervek és az MSZ 12172:2019 - Díszfák és díszcserjék ültetése települések közterületein szabvány szerint.

Amennyiben a rekonstrukció nem valósul meg, arra a 9 fára vonatkozóan, melynél a megtarthatósági mutató nem éri el a 20%-ot, mielőbbi cseréjét javaslom.

Tisztelettel:

FARKAS ÁGNES
okl. táj- és kertépítész mérnök
parképítési és zöldfelület-fenntartási
igazságügyi szakértő
Nyilvántartási szám:007774

Ez a szakvélemény a Szakértő szellemi tulajdona, védelme biztosított, a megbízó érdekkörén kívüli felhasználása eljárást von maga után.